

IMPORTANȚA GEOPOLITICĂ A DISTANȚELOR – INTERVENȚIA AMERICANĂ ÎN SIRIA

Daniel-Mihai DUȚU¹

dutu.daniel-mihai@fspub.unibuc.ro

ABSTRACT: On the international arena, distances play an important role and very often they have a decisive impact on the outcomes of the international events. Such an impact of distances is also on the budget that states allocate for overseas operations. Despite the globalization process that makes distances irrelevant due to the technological innovations, long distances still lead to increasingly consistent budgetary allocations and military expenditure. Based on this hypothesis, this paper examines how American operations in Syria and the sustained military effort have influenced the budget allocation for defence in the past years. In order to provide a comparable example, the budget allocated by the Russian Federation for defence will also be analysed. This method is appropriate because both states have a consistent military presence in Syria.

KEYWORDS: distance, globalization, defence budget, military expenditure

Din punct de vedere matematic, distanța reprezintă „o zonă sau un avans de-a lungul unei rute măsurate în linie dreaptă”². În studiul geopoliticii, distanțele au un rol extrem de important, deoarece pot avea un impact decisiv asupra fenomenelor și relațiilor de pe arena internațională. Deși globalizarea a făcut ca distanțele să-și mai piardă din importanță datorită transporturilor rapide și a apropierii tehnologice, acestea rămân, totuși, elemente care trebuie avute în vedere și analizate în momentul în care se încearcă explicarea unor evenimente care au loc la nivel internațional. Din perspectiva lui Giddens, globalizarea reprezintă un proces complex care are drept rezultat o „intensificare a relațiilor sociale la nivel mondial

¹ Licență în Științe Politice, specializarea Studii de Securitate la Facultatea de Științe Politice, Universitatea din București. În prezent, student la Masterul în Relații Internaționale și Studii Europene, specializarea Relații Internaționale al Facultății de Științe Politice, Universitatea din București.

² Merriam-Webster, <https://www.merriam-webster.com/dictionary/distance>, accesat la 29 mai 2020, trad. n. – DMD.

care leagă localitățile îndepărtate într-un mod în care evenimentele locale sunt influențate de alte evenimente care se petrec la mare distanță”³. Astfel, globalizarea se referă la o interconectare a actorilor internaționali atât economic și politic, cât și uman, frontierele naționale devenind tot mai permeabile pentru a facilita libera circulație.⁴

Această lucrare își propune să analizeze importanța pe care distanțele încă o au pe arena internațională, în ciuda procesului de globalizare și a efectelor acestuia care sunt tot mai accentuate. Pentru a demonstra acest lucru, vom analiza prezența americană în conflictul din Siria și impactul pe care această implicare l-a avut asupra bugetului american. Această abordare este relevantă pentru că distanțele mai mari duc, în mod logic, la eforturi bugetare consistente și direct proporționale cu acestea. De asemenea, pentru susținerea ipotezei, se va analiza și bugetul rusesc care susține eforturile militare în regiunea Siriei.

Pentru început, trebuie menționat faptul că distanța cea mai scurtă între SUA și Siria este de 10.775 km pe calea aerului, ceea ce înseamnă că unui avion comercial (care zboară cu viteza medie de aproximativ 900 km/oră) îi va trebui aproape 11 ore ca să parcurgă această distanță.⁵ Pentru referință, distanța dintre Moscova și Damasc este de doar 2.473 km pe calea aerului.⁶

Americanii s-au implicat în războiul din Siria în septembrie 2014, ca răspuns la o serie de videoclipuri făcute publice care înfățișau luptători ai Grupării Statul Islamic (The Islamic State of Iraq and Syria, ISIS) decapitând jurnaliști americani. Dacă înainte de 2014, ISIS nu era considerată decât o amenințare regională, după 2014 a devenit o amenințare la adresa securității tuturor statelor occidentale. În 2014, după ce jihadiștii cuceriseră Mosul, doar 17% din publicul american era de acord cu o intervenție la sol a SUA, decapitarea televizată a cetățenilor americani a făcut ca 2/3 din publicul american să considere ISIS o amenințare la adresa securității naționale a Statelor Unite⁷. Astfel, protecția femeilor, copiilor

³ Anthony Giddens, *The Consequences of Modernity*, Polity Press, 1990, p.64, trad. n. – DMD.

⁴ Andrew Heywood, *Global Politics*, Palgrave Macmillan, 2011, p.7.

⁵ ***, „Distance from Syria to United States”, *Distances from to*, <https://www.distance-fromto.net/distance-from-syria-to-united-states>, accesat la 29 mai 2020.

⁶ ***, „Distance from Moscow to Damascus”, *Timeanddate.com*, <https://www.timeanddate.com/worldclock/distanceresult.html?p1=166&p2=487>, accesat la 29 mai 2020.

⁷ John Mueller, Mark G. Stewart, „Misoverestimating ISIS: Comparisons with Al-Qaeda”, *Perspectives on Terrorism*, Volumul 10, Nr. 4, pp.34–35.

și a minorităților religioase a fost printre cele mai importante motive pentru care Președintele Obama s-a hotărât să trimită trupele americane să lupte împotriva jihadiștilor⁸. În 2016, 77% dintre americani credeau că ISIS reprezenta o amenințare serioasă la adresa SUA⁹. Toate aceste statistici arată, de fapt, susținerea impresionantă pe care populația americană a arătat-o față de intervenția militară împotriva teroriștilor jihadiști.

La finalul anului 2019, SUA avea 22 de baze militare pe teritoriul Siriei în care se aflau aproximativ 2.000 de soldați americani care mențineau în funcțiune coaliția cu cei 60.000 de luptători SDF (*Syrian Democratic Forces*)¹⁰, toate bazele fiind amplasate în partea de nord-est a teritoriului sirian, zonă care a reprezentat centrul conflictului cu ISIS și care nu este administrată de guvernul de la Damasc.¹¹ În 2018, SUA avea în Marea Mediterană și două distrugătoare cu sisteme de rachete ghidate (USS Porter, USS Donald Cook) care pot lansa rachete de pe mare de la mii de kilometri, distanță care o depășește pe cea a sistemelor siriene de apărare anti-aeriană.¹² Totodată, în Mediterană se afla și transportorul de avioane USS Harry S. Truman, iar americanii dețin baza aeriană de la Al Udeid din Qatar, unde au avioane de luptă F-22 Stealth Fighter.¹³

Operațiunea *Peace Spring* a Turciei din 2019 (forțele turcești urmau să avanseze 30 km în nordul teritoriului Siriei pentru a-și proteja granița de sud și pentru a obliga forțele kurde să se retragă) a avut ca rezultat evacuarea a 16 din cele 22 de baze americane aflate în nordul teritoriului sirian în care se aflau aproximativ 1.000 de soldați¹⁴. Totuși, încetarea

⁸ ***, „Transcript: President Obama’s Speech on Combating ISIS and Terrorism”, CNN, 11 September 2014, disponibil la <http://edition.cnn.com/2014/09/10/politics/transcript-obama-syria-isis-speech/index.html>, accesat la 29 mai 2020.

⁹ John Mueller, Mark G. Stewart, *op. cit.*, p.34.

¹⁰ Brett MCGurk, „Hard Truths in Syria – America Can’t Do More With Less, and It Shouldn’t Try”, *Foreign Affairs*, mai-iunie 2019, <https://www.foreignaffairs.com/articles/syria/2019-04-16/hard-truths-syria>, accesat la 29 mai 2020.

¹¹ Mohamad Misto, Omer Koparan, „US forces relocate its bases in Syria”, *Anadolu Agency*, 9 noiembrie 2019, https://www.aa.com.tr/en/middle-east/us-forces-relocate-its-bases-in-syria-1640096?fbclid=IwARoQY7I5aNL9_us1YFb3QQCIn1pugidBIBblfsxcdri7j6-ohXrI2SP38jM#, accesat la 29 mai 2020.

¹² ***, „US vs Russian weapons capabilities in Syria”, *Al Jazeera*, 14 aprilie 2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/04/russian-weapons-capabilities-syria-180413144939043.html>, accesat la 29 mai 2020.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ Aanchal Nigam, „US Troops Withdrawn From North-eastern Syria Before Turkish Operation”, *Republic*, 7 octombrie 2019, <https://www.republicworld.com/world-ne>

operațiunii Turciei a permis americanilor să se reîntoarcă în 6 din cele 16 baze abandonate și, la acea dată, se dorea suplimentarea forțelor prezente în aceste baze cu încă 300 de soldați, vehicule militare și artilerie.¹⁵

În decembrie 2018, Președintele Trump a afirmat pe Twitter că trupele americane se vor retrage din Siria ca urmare a faptului că ISIS a fost înfrântă, sperând că alte state vor lua locul americanilor în zonă; revenind asupra deciziei, acesta a menționat că trupele americane se vor retrage încet, continuând să lupte cu forțele jihadiste rămase pe teritoriul sirian (modificare care presupune rămânerea a 400 de soldați în zonele de nord-est și sud-est ale teritoriului sirian¹⁶). Decizia președintelui american nu s-a bucurat de susținerea cetățenilor sau a oficialilor americani (Secretarul de Stat Mike Pompeo a afirmat că „am învățat că atunci când America se retrage, de obicei urmează haosul”¹⁷), dar acesta e hotărât să continue retragerea trupelor americane din Siria, deși situația e departe de a fi rezolvată (chiar și la începutul anului 2020, ISIS continuă să realizeze atentate în zonele din nordul teritoriului sirian și în zonele din apropierea granițelor dintre Siria și Irak¹⁸).

Efortul de război al americanilor, care a fost susținut timp de 5 ani pe distanțe impresionante, a necesitat fonduri uriașe. Astfel, deși mult mai mic față de cel din anul 2010 (aproximativ \$785 miliarde¹⁹), dar aflat într-un trend ascendent încă din anul 2015, bugetul pentru apărare pentru anul 2019 a fost de \$687.8 miliarde²⁰. Nu sunt date referitoare doar la costurile operațiunilor din Siria, dar Departamentul de Apărare american

ws/rest-of-the-world-news/us-troops-withdrawn-from-north-eastern-syria-before-turkish-operation.html, accesat la 29 mai 2020.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ Brett MCGurk, *op. cit.*.

¹⁷ Jonathan Marcus, „Can Trump’s Syria policy end the ‘Forever Wars?’”, *BBC News*, 13 ianuarie 2019, disponibil la <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-46842421>, accesat la 29 mai 2020, trad. n. – DMD.

¹⁸ Barbara Starr, Mohammed Tawfeeq, „ISIS carried out attacks on Iraq-Syria border posts after US suspended operations”, *CNN Politics*, 14 ianuarie 2020, <https://edition.cnn.com/2020/01/14/politics/isis-attacks-iraq-syria-border/index.html>, accesat la 29 mai 2020.

¹⁹ ***, „SIPRI Military Expenditure Database”, *Stockholm International Peace Research Institute*, <https://www.sipri.org/sites/default/files/Data%20ofor%20all%20countries%20from29.pdf>, accesat la 29 mai 2020.

²⁰ US Department of Defense, „Agency Financial Report – Fiscal Year 2019”, https://comptroller.defense.gov/Portals/45/Documents/afr/fy2019/DoD_FY19_Agency_Financial_Report.pdf, accesat la 29 mai 2020, p.33.

arată că, din bugetul total pentru anul 2019, \$68.8 miliarde sunt destinate către *Overseas Contingency Operations*, reprezentând toate operațiunile desfășurate în Afganistan, Irak, Siria și Europa.²¹

Pentru a arăta cât de mult influențează operațiunile la distanță costurile militare ale statelor, vom compara bugetele SUA și Rusiei pentru anul 2018. Astfel, bugetul SUA a fost de \$670.6 miliarde²², iar bugetul total al Rusiei a fost de peste \$60 miliarde²³, adică mai puțin chiar și decât bugetul american pentru *Overseas Contingency Operations* în 2019. Acest lucru este relevant pentru că ambele state au fost și sunt încă implicate militar în Siria, dar efortul pentru menținerea trupelor și tehnicii militare pe teritoriul sirian diferă foarte mult și din cauza distanțelor pe care americanii și rușii sunt nevoiți să le acopere (în 2018, rușii aveau amplasate rachete sol-aer S400 în Latakia, adică în vestul Siriei, pentru a contracara orice atac american din Mediterană²⁴).

În concluzie, lucrarea de față panoramează prezența militară americană în Siria încă din 2014, arătând cum și în ce fel această operațiune a influențat bugetul pentru apărare al SUA. Este de remarcat faptul că distanțele mari contribuie în mod substanțial la maximizarea cheltuielilor militare, ceea ce explică trendul ascendent al alocării bugetare militare al SUA. Prin comparație, Rusia se află la o distanță de Siria de 4 ori mai mică decât americanii, fapt ce explică, în parte, trendul descendent al alocării bugetare pentru cheltuieli militare²⁵, deși Rusia a fost și este principalul susținător al regimului de la Damasc, atât financiar și cu armament, cât și cu forțe militare proprii.

Bibliografie:

- [1] ***, „Distance from Syria to United States”, *Distances from to*, <https://www.distancefromto.net/distance-from-syria-to-united-states>, accesat la 29 mai 2020.
- [2] ***, „Distance from Moscow to Damascus”, *Timeanddate.com*, <https://www.timeanddate.com>

²¹ *Ibidem*, p.12.

²² *Ibidem*, p.33.

²³ ***, „SIPRI Military Expenditure Database”.

²⁴ ***, „US vs Russian weapons capabilities in Syria”, *Al Jazeera*, 14 aprilie 2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/04/russian-weapons-capabilities-syria-180413144939043.html>, accesat la 29 mai 2020.

²⁵ ***, „Russia Military Expenditure”, *Trading Economics*, <https://tradingeconomics.com/russia/military-expenditure>, accesat la 29 mai 2020.

- timeanddate.com/ worldclock/distanceresult.html?p1=166& p2=487, accesat la 29 mai 2020.
- [3] ***, „Russia Military Expenditure”, *Trading Economics*, <https://tradingeconomics.com/russia/ military-expenditure>, accesat la 29 mai 2020.
- [4] ***, „SIPRI Military Expenditure Database”, *Stockholm International Peace Research Institute*, <https://www.sipri.org/sites/default/files/Data pdf%29.pdf>, accesat la 29 mai 2020.
- [5] ***, „Transcript: President Obama’s Speech on Combating ISIS and Terrorism”, *CNN*, 11 September 2014, disponibil la <http://edition.cnn.com/2014/09/10/politics/transcript-obama-syria-isis-speech/index.html>, accesat la 29 mai 2020.
- [6] ***, „US vs Russian weapons capabilities in Syria”, *Al Jazeera*, 14 aprilie 2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/04/russian-weapons-capabilities-syria-1804131 44939043.html>, accesat la 29 mai 2020.
- [7] Giddens, Anthony, *The Consequences of Modernity*, Polity Press, 1990, p.64.
- [8] Heywood, Andrew, *Global Politics*, Palgrave Macmillan, 2011, p.7.
- [9] Merriam-Webster, <https://www.merriam-webster.com/dictionary /distance>, accesat la 29 mai 2020.
- [10] MC Gurk, Brett, „Hard Truths in Syria – America Can’t Do More With Less, and It Shouldn’t Try”, *Foreign Affairs*, mai-iunie 2019, <https://www.foreignaffairs.com/articles/syria/ 2019-04-16/hard-truths-syria>, accesat la 29 mai 2020.
- [11] Misto, Mohamad; Koparan, Omer, „US forces relocate its bases in Syria”, *Anadolu Agency*, 9 noiembrie 2019, <https://www.aa.com.tr/en/ middle-east/ us-forces-relocate-its-bases-in-syria-/1640096?I2SP38jM#>, accesat la 29 mai 2020.
- [12] Mueller, John; Stewart, Mark G., „Misoverestimating ISIS: Comparisons with Al-Qaeda”, *Perspectives on Terrorism*, Volumul 10, Nr. 4.
- [13] Nigam, Aanchal, „US Troops Withdrawn From North-eastern Syria Before Turkish Operation”, *Republic*, 7 octombrie 2019, <https://www.republicworld.com/world-news/rest-of-the-world-news/us-troops-withdrawn-from-north-eastern-syria-before-turkish-operation.html>, accesat la 29 mai 2020.
- [14] Starr, Barbara, Tawfeeq, Mohammed, „ISIS carried out attacks on Iraq-Syria border posts after US suspended operations”, *CNN Politics*, 14 ianuarie 2020, <https://edition.cnn.com/2020/01/14/politics/isis-attacks-iraq-syria-border/index.html>, accesat la 29 mai 2020.
- [15] US Department of Defense, „Agency Financial Report – Fiscal Year 2019”, https://comptroller. defense.gov/ Portals/45/Documents/afr/ _Agency_Financial_Report. pdf, accesat la 29 mai 2020.